

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 7. Merito tradit ignibus S. Tribunal Inquisitionis hæreticos, aliisque plectit generibus suppliciorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

illud quisquam adue teret, nisi se inuisti gladio
 potestas armati opposuissent. Inquisitores illos
 que uotissimos ac celeberrimos actus fidei pa
 trassent ex illis quosdam tradentes ignibus &
 alijs plectentes parentijs? His quoque die
 bus, quibus uiuebamus quando illuminari Lie
 tenentes tantum subterterunt populum nisi ze
 losi illi Moyses occurrissent: In uisura muri, tra
 gem inter eos edentes, qui de gremio disce
 debant Ecclesie a hostique seducebant. Quam se
 data, quitaque modo gaudet Hispania. Sit bene
 dictus Deus; quam omnibus erroribus expurga
 ra? qui ueto sit nos tuos conser. ant inter timo
 res illos nocturnos, quos secum oblecta trahit
 uix moralitas, nisi fortes illi, qui custodiunt,
 & ambulant Ecclesiam? Sexaginta fortes custo
 diunt, &c. Propter timores nocturnos.

§.7. Merito tradit ignibus S. Tribunal Inquisi
 tionis hæreticos, alijsque plectit generibus
 suppliciorum.

Verum ut ad pristinam Ezechielis reuera
 mur uisionem, proprium S. Tribunalis
 Inquisitionis symbolum, is se uisisse
 uirrat, quod animalia, que cursum uehebant pe
 des haberent rectos. Pedes eorum pedes recti, quod
 modus significatur. S. Officij procedendi rectus,
 non deflectit per passionem, nec amore ducitur,
 nec timore, non illud emolunt preces, non mi
 ra pertentent, nec quidquam iustitiae uirgam
 incuruat. Adde deinde: Planta pedis eorum, quasi
 planta pedis uisuli, quod D. Hieronymus interpre
 tatur, mature procedere, non leuiter, graui iudi
 cio, sicut boues. Hoc modo S. Officium pro
 cedit, mature scilicet, causas non precipitando,
 nec a communi & recto cursu deducendo. No
 tat autem in medio cursum ac animalium ignem
 conflagrasse: Splendor ignis, & de igne fulgur a
 gradens. Ignis hic cor indicat cursum Inquisi
 tionis, zelum, Deique gloriam, insitæ Eliae con
 uita sililoquos prophetas, hoc quippe clamant,
 hoc in ore habent, hoc intelcunt: Exurge Dom
 ne indica causam tuam. Hinc fulgura, hinc
 flammarum globi atolluntur. Quid namque
 sententijs a S. Tribunali prolatis insiditque ter
 ribilibus? Nos Inquisitores A. ostolici contra hæ
 reticam prauitatem & Apostasiam &c. Christi
 nomine inuocato &c. Quando alterum aduenit per
 S. Officium captiuum, quo terrore percellunt,
 quo tremore concutiunt auditores, exurgunt
 flammæ hæreticorum supplicium, proprium ip
 sorum supplicium, ignis est. Huius supplicij
 pures a Doctores traduntur rationes.

Huc adferti potest illud D. Augustini, qui
 censebat primum cum illis mitius agendum, mi
 sericordia, clementia, ac benignitate eos emo
 liendos, quatenus illos non suppliciorum con
 uerteret timor, sed amor alliceret misericordia:
 Postmodum uero iudicant ex necessitate requi
 ri supplicium. Ita disputat hoc unum Imperato
 ribus ac Regibus incumbere, leges ad casti
 gandos hæreticos promulgare. At quod suppli
 cium? patibulo suspendere? iugulare? praefocare?
 nullum horum, sed igne comburere. Primo: quod
 ostendatur hæresim infectionem esse: uelut eius
 qui peste, uel cancro laborat; luemque contraxit,
 infecta permanet, comburatur igitur. Hæresis in
 fectio est: sicut cancer serpit, aradatur igni, Hæ
 resis comburatur, nihil superest residui. Hære
 sis ut luna mutabilis, hoc Hæresis significat;
 nec eorum libri, nec dogmata, nec nomina, nec
 personæ remaneant, omnia tollantur, omnia
 auferantur, comburantur omnia. Solus e
 nim ignis infectos peste, cancroque curat la
 borantes.

Secundo: ut pena peccato respondeat, hæresis
 ignis est. D. Chrysostomus ostendit, insignem a Deo ser
 uatam fuisse inter peccatum pœnamque propor
 tionem. Pharao deliquit, criminis reus acculatur,
 quod Hebræarum recens editos infantes, fumo
 demerferit; in huius igitur criminis congruum
 supplicium, decreuit Deus, ut maris fluctibus
 demersus interiret. Culpa Israelitarum, dum de
 serra, ductore Moyse perambulant, lingua sunt
 detractoria, ac mormuratoria: Mormuratores igitur
 serpentum lingua confodiat, ac uiram ad
 mat, in tantæ culpe supplicium. David adulter,
 qui uiræ pet neias abtulit uxorem, in huius do
 lecti pœnam, permittente Deo, Davidi concu
 binas eripit Abialom, & toto spectante populo,
 ferro commaculat adulterio. Peccatum hæreti
 corum ignis est: consumens. Eradicans omnia.
 Omnibus efficacior est ignis, qui consumit &
 fortius eradicat omnia. Hæc hæresis est: sit igitur
 supplicium efficacissimum, quod huic corres
 pondet, quod funditus ac radicitus hæresim ex
 terpet, hoc ignis est.

Hic optime quadrat illud Samsonis strage
 ma. Vulpes, que messem omnem destruxerunt, &
 radicitus concremarunt, interpretantur SS. Pa
 tres, hæreticos. Primo: quia cladem hanc in
 ferebant messi, capitibus sibi contrarijs ac oppo
 sitis, attamen caudis simul colligata. Tales del
 cebantur hæretici, quibusque suo sensu abundat
 tuisque, &c.

Epist
 100. ad
 Boni
 facium
 comit.
 1. Ra
 tio.
 2. Twi
 sal. 2.
 17.
 2. Ra
 tio.
 Hom.
 de So
 domi
 16.
 1. Job 312
 12.
 III.
 Hæ
 retici
 12. vulpi
 bus
 Sam
 sonis
 12. asil
 12. tur.

UNIVERSITÄTS
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

22 fuit; iudicij pertinax: cum enim ex superbia na-
 23 scatur hæresis: quia captivare suum noluit in-
 24 tellectum in obsequium fidei, quæ suam se-
 25 quitur opinionem. Est Babylonia, quisque suâ lo-
 26 quitur linguâ, quisque novum eudit errorem, &
 27 recentes conatur sectas intrudere, sicut expe-
 28 rientia constat in Francia, quot sectæ, quot erro-
 29 res, quot hæreses pullularunt: quisque proprium
 30 ado. at cerebrum mentisque phantasmam, sibi in-
 31 vicem adversarij, repugnantes, at tamen omnes
 32 caudâ colligati conspirant in Ecclesiâ hæretici-
 33 ci, messem Dei foecundissimam. Prosequitur hoc
 34 eleganter Isaias. *Vnusquisque carnem brachij sui*
 35 *vorabit, Manasse Ephraim, & Ephraim Manasse*
 36 *simul ipsi contra Iudam.* Pariter & illud quod ex-
 37 pendit D. Irenæus similes illos esse Pilato & He-
 38 rodi: *Num. i ad invicem, at simul conveniunt, ut*
 39 *Christo illudant, crucique condemnent inno-*
 40 *centē. Vulpes sunt hæretici. Queritur cur Sam-*
 41 *son Philistinorum messem vastaturus vulpes ele-*
 42 *gerit? Numquid poterat canes, lupos, aliaque cō-*
 43 *stringere animalia? Colligare voluit ea sibi ani-*
 44 *malia, quæ trita non gradiuntur viâ, quod in vul-*
 45 *pibus observatur, per iniqua, semper, & inculta*
 46 *gradiuntur. Si alia constrinxisset animalia, via*
 47 *trita & communi incessissent, nec mesibus dam-*
 48 *num intulissent, vulpes continuo non regia se-*
 49 *ctantur mœnibus, proinde, ut campos percurrerēt,*
 50 *messem comburerent, eamque radicibus convelle-*
 51 *rent: hac de causa vulpes eliguntur. Propriū est*
 52 *hæreticis non trita Sanctorum viâ ambulare, sed*
 53 *novitates sectari, non idem, quod Sancti docue-*
 54 *runt, docere, illud dicere quod alius, qui bene*
 55 *de fide sentiebat, non dixit. Viam quaerunt quam*
 56 *nemo trivit, non communem Ecclesiæ sequuntur*
 57 *doctrinam, sed singularitatis curiosi, proferunt*
 58 *novitates.*
 59 De Ioanne Hus Bohemorum hæresis hæc
 60 narrat Aneas Sylvius quod semper in docendo
 61 fuerit singularis, & novitatum amicus: Timotheū
 62 movet Divus Paulus ut fugiat *Prophanam vocū*
 63 *novitates*, quasi, teste D. Ambrosio illum mone-
 64 ret, fugeret doctrinas fidei contrarias, quomo-
 65 documque sit, cum sit idem novitates, ac non
 66 veritates. Addit *Prophanas vocum novitates*, in-
 67 telligimus (inquit D. Chrysolom.) quod non
 68 loquatur de novitatibus in Logica, physica, seu
 69 metaphysica, sed de ijs quæ tangunt fidem, & di-
 70 cit *Novitates vocum*: ut sciamus, teste Lira, om-
 71 nem novam doctrinam, non habere fundamen-
 72 tum, nullam substantiam, sed omnia niti vocibus
 73 & vocibus se defendunt, omnia vocibus termi-
 74 nantur: littera verò græca, quam legit Theo-

philactus, habet *Prophanas novitates, vel vacu-*
 22 *tates*: ut nobis in animam induit amicus idem esse
 23 novitates in fide, atque vanitates, seu vacuitates,
 24 similiter quod Magister novitatum invenitur, va-
 25 cuus sit omni solida doctrina, vanitatibus opple-
 26 tus. Tumenq; superbia. D. August. scribens Op-
 27 tate, & quandam opinionē et errorem eodem
 28 nans, illam non alia refutat ratione, quam dicen-
 29 do: *Ipsa sua voluntate displicet.* Quia nihil habet
 30 præter novitatem, maxime displicet.
 31 Nervosè dixit Sophronius Episcopus Pom-
 32 peopolitanus in Concilio Selenciæ, ut recitari
 33 audivit quædam Acacij hæretici opinionēs, spi-
 34 ritu re-nens Evangelico, exclamasse dicitur: si
 35 licitum est novus quotidie in materia fidei no-
 36 vitates introducere, veritatis soliditatem non ha-
 37 bet Ecclesiâ ut refert Soer. *Prophanas vocum*
 38 *novitates.* Minus ageat illi convenit. Molo
 39 Græcè, modò Latine &c. Kerum substantiæ nō
 40 adlaborant, solumque in verborum novorum
 41 strepitu, & eloquentiæ nitore demonstratio-
 42 nibus, quas congruentius dixerimus, loquacita-
 43 tes, seu iocos ludionum: *Habent verba pompai-*
 44 *ca, vobis anque solorum.* Et *poma honorum operū*
 45 *non habent*: ait D. Hieronym. Hæreticos in-
 46 mulans: in pompam omnia verborum, vmbra-
 47 que foliorum evanescent, nullum profertentes
 48 fructum pietatis: *Quorum filij sicut novella plan-*
 49 *tationes, filij eorum hæreticorum scilicet, inquit*
 50 *David: quos alienos appellat, cum sint a fide, &*
 51 *Ecclesiâ semoti velut novellæ plantationes; Ita-*
 52 *tim addit: Filia eorum composita.* Hic D. Hier.
 53 regulam illam præscribit generalem, quod cog-
 54 itationes s. Scripturæ filios nominat, ut aliquid
 55 principalis intentum, in intellectu progredientum:
 56 verba verò, quibus cogitationes exprimentur,
 57 dicit filias, ut aliquid negotium intentum
 58 secundariò. Dicere ergo, quod filij hæretico-
 59 rum, sint velut novellæ plantationes, & filia
 60 compositæ est manifestè declarare, quod om-
 61 ne sit Hæreticorum studium ac labor, novitas con-
 62 cipere opinionēs, imaginationes formate sin-
 63 gulares, verba pompatica, decora, affectiva
 64 sectari quibus illas proponant: *Et quia filia sunt,*
 65 *& non filij, vestros non habent,* asserit D. Hier.
 66 onym. quanto magis verborum fuco, ac elo-
 67 quentiæ nitore perfertinguntur, tanto magis ido-
 68 rum est pompatica eloquentia, at sine spiritu ei-
 69 formata.
 70 Porro si scrutemur originem, vnde hæc omnia
 71 in hæreticis enascantur, noviter, esse superbiām.
 72 Ex superbia prodit, proprii iudicij tenacem esse,
 73 proinde videre licet, in quas irruant ineptias. De
 74 illo

Isai. 9.
 20.
 In in-
 bula
 verbor
 heret.

IV.
 Noui-
 tates
 sunt
 vitæ.

16
 Lab. de
 Bohem.
 cap. 35.
 1. Tim.
 6. 2. 2.

illo hæresum seminario Simone Mago scribit
 D. Iustinus Martyr, quod in antea se iactaret
 magnam Dei virtutem. Montanus se nomina-
 uit spiritum consolatore promissum Ecclesia.
 Novatus hæreticus in tantam delapsus est a-
 mentiam, esse D. Epiphani. ut speraret se esse
 Moysen & fratrem suum esse Aaronem, Mani-
 chæus se Christi Apostolum inscripsit. De Ma-
 nichæis asseruit D. Augustin. quod cum eo-
 rum hæresarcha vocaretur Manes, quod stul-
 tum indicat græco idiomate: scriptum addide-
 runt litteram N. nomen mutando, vocando quo
 Manichæum, quod significat, qui manna, qui
 diffundit dulcedinem Hæretici Novatiani suos
 discipulos cognominabant Cataras, id est mun-
 dos, & puros. Hodie quis nesciat quàm dicitur
 his aedecias suos inscribit titulis, eos vocan-
 tes Apostolos, Paulos, Elias, Prophetas &c.
 Superbia est, arrogantia est, & sicut vulpes se
 mortuam fugit, ut prædam apprehendat, ac
 triumphet: ita & illi se rebus mundi mortuos
 habent, in eorum tamen pectore diabolica fer-
 uet ambitio. De Nestorio hæresarcha refert
 Theodoret, quod maiorem vitæ partem impen-
 deret ut sibi populi studium aucuparet, pul-
 lis quibus erant indutus, squalore vultus ef-
 fecto, dissimulata verborum compositione, ad-
 monebatur, ut eum omnes velut sanctitatis ex-
 emplar colerent, eoque modo ad Episcopa-
 tum in eueheretur. Oculis demissis, in signum mo-
 destiæ ac gravitatis hæretici Waldenses & Va-
 lentiniani per vitem incedebant, velut extati-
 ci. Quasi supra sensum ioptæ Priscilla & Ma-
 ximilla virgines inhonestæ Cataphrygum hæ-
 reticorum in populo versabantur, scriptoribus
 Diuo Epiphani & Filastrio. De Hæreticis A-
 nabaptistis asseruit Sleidanus & ipse hæreti-
 cus, quod oculis semper in caelos elatis ambu-
 larent, ead. illud Apostoli: *Nostra conversatio in*
caelis est.
 Comparat D. Hieronymus hæreticos Esau,
 homini fero, crudeli, dicto Edom seu sangui-
 neo, propter barbariem hæreticorum contra
 Catholicos, fratres suos, qui ambo nati sunt
 vno baptisate, ventre purissimo: Sanctæ ma-
 tris Ecclesiæ: *Legimus, vidimus quoties compro-
 batus, quando persecutio contra Ecclesiam oritur,*
multo peiores persecutores hæreticos in Christia-
nos fieri, quam Eibnicos. Crudeles inimici, ve-
rumtamen Esau vocantur rufi, superbi, velut dra-
co rufus proprio amore attentissimi. Et tandem
quemadmodum Iacob domi. residet, & ad pa-
tris sui festinat gregem, ut eum ad epulum in-
Hieron. Bap. de Linnæa Tom. II.

uiter, sic & Carholiens hæret in Ecclesia, de il-
 la foras non egrediunt, Dei gregem sectatur.
 Sanctorum doctrinam Esau per montes & intra
 vagatur, prædas perlustrat novas, nunquam
 capras, illas neutquam: ita & hæretici, foras
 extra Sanctorum doctrinam proflunt, doctri-
 nas novas, opiniones nunquam atidias auen-
 pantur. Cum illos autem vigeat superbia, cen-
 sent, quod idem cum omnibus dicere, suo dero-
 get honori: non esse in illis quo se reddant
 mundo celebres, nisi singularia proferendo. A-
 gellius dicit quod in Græco textu, illud Lati-
 ni *Qui incredulus est.* Legatur: *Qui superbus*
est: idem censens esse incredulum, infidelem,
hæreticum, atque superbum, inflatum, arrogan-
tem.

Hoc idem, ut alias diximus, expendit D. Hiero-
 nym. & ex illo Beda, illoque anterior Eu-
 thymius, qui illud ex Diu. Chrylostomo hausit
 dum Saliator ait: *Vnus vestrum me traditurus*
est. Omnes vnde eodem vsi sunt verbo:
Numquid ego sum Domine? D. Petrus: *Numquid*
ego sum Domine. Idemque dixerunt ceteri de-
 cem, solus inter illos prodit Iudas: *Numquid*
ego sum Rabbi? Cur mutas terminos? Ratio est,
 quod non tam præclarè de Christo sentiebat,
 sicut ceteri, à ceteris dissentit, vnde & alio vi-
 tu idiomate: quia differunt à communi San-
 ctorum modo, loqui formulâ verorum, indi-
 cium est, quod cum illis quis non consentiat,
 sed longè discrepet in ijs quæ illi scripserunt,
 & tradiderunt: *O Timothee,* monet Aposto-
 lus: *Depositum custodi, devitans profanas vo-*
cum novitates. Fides, depositum, non aliquid
 novi, sed depositum; & quomodo corrupi-
 tur? per novarum locutionum introductio-
 nem, & si tulerunt tam grauter hominonem,
 qui erit si novæ doctrinæ, & opiniones intro-
 ducantur: Quam belle dixit Zacharias: *Sicut*
locutus est per os Sanctorum. Multi Sancti &
 vnum os: Numquid suum quique os habuit,
 linguam habuit? Habuit: atque omnes ita
 vniuersimur, ac si vno ore cuncti loquerentur:
Reddam populo meo labium electum. Etc. ut ser-
uiant ei humero vno. Vni fidei vnum convenit la-
 brum, vnum os, locutio vna. Rusticus ille, al-
 teri, qui Symbolum fidei recitabat, aliquid in
 eo mutanti, grauter respondet, hæc ego te ad-
 pol furcâ percutiam, si mihi alio modo dixe-
 ris symbolum, quàm patres mei legerunt, non
 enim bene sentit de fide, quàm in symbo-
 lo presertimur, qui illud modo recitat alio, vel
 in eo mutar aliquid de illa formulâ, quâ illud
 P p p seniores

Abac. 2.4.

VIII. Sapit

hære- dum Saliator ait: *Vnus vestrum me traditurus est.*

sim di- uerfis ab alijs vi vo- cem, solus inter illos prodit Iudas: *Numquid ego sum Rabbi?*

Cur mutas terminos? Ratio est, quod non tam præclarè de Christo sentiebat, sicut ceteri, à ceteris dissentit, vnde & alio vi- tu idiomate: quia differunt à communi San- ctorum modo, loqui formulâ verorum, indi- cium est, quod cum illis quis non consentiat, sed longè discrepet in ijs quæ illi scripserunt, & tradiderunt: *O Timothee,* monet Aposto- lus: *Depositum custodi, devitans profanas vo- cum novitates.*

Fides, depositum, non aliquid novi, sed depositum; & quomodo corrupi- tur? per novarum locutionum introductio- nem, & si tulerunt tam grauter hominonem, qui erit si novæ doctrinæ, & opiniones intro- ducantur: Quam belle dixit Zacharias: *Sicut locutus est per os Sanctorum.*

Multi Sancti & vnum os: Numquid suum quique os habuit, linguam habuit? Habuit: atque omnes ita vniuersimur, ac si vno ore cuncti loquerentur: *Reddam populo meo labium electum. Etc. ut ser- uiant ei humero vno.*

Vni fidei vnum convenit la- brum, vnum os, locutio vna. Rusticus ille, al- teri, qui Symbolum fidei recitabat, aliquid in eo mutanti, grauter respondet, hæc ego te ad- pol furcâ percutiam, si mihi alio modo dixe- ris symbolum, quàm patres mei legerunt, non enim bene sentit de fide, quàm in symbo- lo presertimur, qui illud modo recitat alio, vel in eo mutar aliquid de illa formulâ, quâ illud

P p p seniores

VIII. Sapit hære- dum Saliator ait: *Vnus vestrum me traditurus est.*

sim di- uerfis ab alijs vi vo- cem, solus inter illos prodit Iudas: *Numquid ego sum Rabbi?*

Cur mutas terminos? Ratio est, quod non tam præclarè de Christo sentiebat, sicut ceteri, à ceteris dissentit, vnde & alio vi- tu idiomate: quia differunt à communi San- ctorum modo, loqui formulâ verorum, indi- cium est, quod cum illis quis non consentiat, sed longè discrepet in ijs quæ illi scripserunt, & tradiderunt: *O Timothee,* monet Aposto- lus: *Depositum custodi, devitans profanas vo- cum novitates.*

Fides, depositum, non aliquid novi, sed depositum; & quomodo corrupi- tur? per novarum locutionum introductio- nem, & si tulerunt tam grauter hominonem, qui erit si novæ doctrinæ, & opiniones intro- ducantur: Quam belle dixit Zacharias: *Sicut locutus est per os Sanctorum.*

Multi Sancti & vnum os: Numquid suum quique os habuit, linguam habuit? Habuit: atque omnes ita vniuersimur, ac si vno ore cuncti loquerentur: *Reddam populo meo labium electum. Etc. ut ser- uiant ei humero vno.*

Vni fidei vnum convenit la- brum, vnum os, locutio vna. Rusticus ille, al- teri, qui Symbolum fidei recitabat, aliquid in eo mutanti, grauter respondet, hæc ego te ad- pol furcâ percutiam, si mihi alio modo dixe- ris symbolum, quàm patres mei legerunt, non enim bene sentit de fide, quàm in symbo- lo presertimur, qui illud modo recitat alio, vel in eo mutar aliquid de illa formulâ, quâ illud

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

leniores patres nostri recitauerunt.
 19. Latius excutit, percussit odio, quo doctrina-
 20. rum execrori noui artes hereticis proprias para-
 21. men ut nostra oratio, quo styli cursum desti-
 22. nauit, eo procedat: dico, sicut Samson sibi vul-
 23. pes assumpsit, quibus alienam perderet messem,
 24. sic & diabolus sibi sociat hereticos, ut mel-
 25. sem incendat Ecclesiam. Vulpes ignem secum
 26. deferunt, quia quocumque intrant, sic om-
 27. nia pessundant, quasi flamma cuncta deuastat.
 28. set. Hoc opus est hereseos. Ignis maximè est
 29. operatiuus inter quatuor elementa, liquefa-
 30. cit aes, metallum, quid de messe faciet? Petras
 31. dissindit, quid de falsis sperantium? Videte
 32. Heresim: hæc enim est, quæ destruit, liquefa-
 33. cit rari iudicij viros, illos transfertit, immutat,
 34. & consumit in cognitiois e veritatis fidei: quid
 35. non efficiet in hominibus de plebe vulgaribus?
 36. Quam appositè Dominus vocans Isaiam, ait
 37. illi: *Clama, quid clamabo? Omnia caro sanctorum*
 38. *est.* Si sanctorum, quid ei magis timeandum? vi-
 39. deant homines, quantum sibi ab hæresi cauere
 40. debeant, quia ignis est, & ignis, qui sanctorum
 41. corrumpit, quale reddet illud? totum deuorat, ut
 42. cito tantum sibi ab hæresi vin Sancti præca-
 43. rebant. De Sancto Antonio narrat vitæ eius
 44. commentator D. Athanasius quod *Numquam*
 45. *contra hæreticis amicitia verba coneraxit.* D. He-
 46. reus numquam hereticorum voluit interesse
 47. cõsortio: qui reuertit de S. Polycarpo, quod occur-
 48. rit: Marcioni interroganti: *Cognosci me?* Res-
 49. pondit: *Cognosco te primogenitum Satana.* Po-
 50. que à te modo fugiam quo à diabolo. D. Poli-
 51. carpi Magister D. Ioannes Euange ista, quam
 52. primum intellexit esse in balneis Cesinæ, num-
 53. quam voluit illud iterare. *Quid tu facies?*
 54. Tune, cum sis *Sicut sanctorum rectorum quod prius-*
 55. *quam euellatur, excutit.* Fides facile perditur, si
 56. adest occasio, & desit vitæ puritas.
 57. Illud quod docent Theologi, quod fides Re-
 58. quirat *piam voluntatis affectionem*, bonam vo-
 59. luntatem: *Habentes fidem & bonam conscientiam,*
 60. *quam quidem repellentes circa fidem naufragane-*
 61. *unt:* Doctrina est D. Pauli: *Fides requirit piam*
 62. *voluntatis affectionem:* quia *Captiua intell-*
 63. *ectum.* Aliud D. Thomas protestatur: *Nisi vide-*
 64. *re non credat.* Non est videndum, sed captiua
 65. re debet voluntas intellectum. Si lanceam plum-
 66. beam sibi fortissimo alligaueris, tandem hære-
 67. bit quamdiu funis integer remanet, et rupto
 68. soluoque restet, soluitur caditque lancea. Arcus
 69. ferreus si nervorum contortio deficiat, & cor-
 70. rumpatur, ita ut brachia dilatentur, vires a-

contorquendum, & eiectandum profusus auer-
 tit. His cecidit David: *Dixit solus in cor,*
 71. *de hoc non est Deus.* At vnde talis insania? *Cor-ru-*
 72. *pti sunt in studijs suis.* Ex corrupta voluntate
 73. Depi autem Samsoni caput nullis præstat vir-
 74. bus, sed nec fidem habet, si pia desit affectio
 75. voluntatis. Memento, quælo, quod quando tem-
 76. pere Regis Roderici Mauri intrarunt, centu-
 77. mo tota illis Hispania abundavit. At vnde?
 78. Toti e Mauri aduenerunt? Si eorum centum
 79. millia venissent, soli regno Andaluzis non suf-
 80. ficerent. Ratio est: quia potior Christo-
 81. rum numerus Christo eiuauit, & a fide des-
 82. fecerat Christo negato, Torius & Dipus, ali-
 83. que Episcopi. Quod idem Rex Iacobus Secun-
 84. dus Aragonie Clementi Quarto summo Pon-
 85. tifici exposuit in Concilio Viennensi, quod
 86. nempe Granadæ plusquam quingenta milia
 87. Christum negarant. Demum cum in eadem ci-
 88. uitate censeretur ducenta milia Maurorum, so-
 89. li quingenti erant natione Mauri, reliqui filij
 90. erant Christiani. In Regno Castiliæ in sua
 91. tempestate, quando per sententiam sua dante
 92. nari, dixerunt, si adhuc gradimeltri superle-
 93. dissent, pates in his numero fuisset, si vero
 94. senestri quod ipsi nobis modo faciunt, nos il-
 95. lis idem fecissemus. O Domine, quale sanctorum
 96. facta est Hispania, bonis operibus aridum,
 97. quod foret, si in illam intercessissent heretici? Sub
 98. pmissâ misericordiâ auertat hoc Deus, et
 99. que diuinam maiestatem, ne suum nobis sub-
 100. trahat auxilium deprecemur. Est igitur hære-
 101. sis ignis, qui omnia deuastat, & eradicat. Ut igi-
 102. tur illi conueniat supplicium, ignis igne puni-
 103. tur. Ignis fulgur contra hereticos egredians,
 104. illos absumit: hic enim est, quo protegitur Ec-
 105. clesia. Christus Dominus zizaniam quid fecerit
 106. *Dicam messoribus colligite zizaniam ad comburen-*
 107. *dam.* Hoc conueniens est hereticis supplicium:
 108. hoc supplicio vult Deus ut Inquisitores puniant
 109. Hereticos ut igne, quo condemnantur, combu-
 110. nata lictor Ecclesia.
 111. Præclare, quantum sapio, vult descendere
 112. Deus Ecclesiæ suæ præstitum beneficium, in-
 113. cibus illis fortissimis inuidetque alligatis litte-
 114. lis murorum custodibus, Zaelariz vaximo.
 115. Missus est hic vates à Deo, conuice Aggeo al-
 116. tero propheta p. pulo suo, soluta captiuitate
 117. Babylonica sub Dario rege regre hienimque
 118. grandissimus aritus fuisset populus calama-
 119. bus, in patriam reuersus, euerfam illam, in-
 120. cultam, desertamque repræterant. Tali nam-
 121. que strage eam Nabuchodonosor deuastat, &

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

1. ad

in tantam redeperat solitudinem, quando prae-
 ritis anis illorunde captiuos abduxerat. Tan-
 ti dolens vulnus lenire Deus intendit, promissa
 spondet amplissima, duobus illis propheta vati-
 cinantibus, beneficia graha nec paucis quidem
 conuolcat. Porro si rei veritatem inspicimus,
 haec non tam populo illi carnali quam Eccle-
 siae suae promittebantur, quam veniens in mun-
 dum stabiliret. Hisce promissis beneficiorum
 abundat Zacharias, ut statim in principio, v-
 num aperit, mirabili quodam spectaculo capi-
 te primo sibi à Domino concessio, Zacharias An-
 gelo colloquebatur, qui Dei nomine, vatis a-
 nimam erigebat, nullius beneficiorum dono-
 rumque sponsonibus, quae populo Deus addi-
 cebat concedenda: *Qui loquebatur in me ver-*
ba consolatoria, Attolit vates oculos, & in aere
quatuor conspicit cornua: Leuani oculos meos &
vidi, & ecce quatuor cornua. Cornua videt, &
quatuor videt, et capita non videt quibus vel in-
stantur, vel è quibus enascantur. Ab Angelo
percutiatur: Quid sunt haec? Cui respondet:
Haec sunt cornua, quae veniuerunt iudari, &
Israel. Sicut autem cornuta animalia vires suas
omnes in cornibus habent, ita S. Scripturae phra-
si famulare est, per cornua significare fortitudi-
nem, vires, potentiam haec sunt vires, haec fortitu-
do, haec cornua, quae bella suscitauerunt, & susci-
tant Israel modo taurorum, quorum fortitudo
ea est, vt his in aëra ventumque dispergant fer-
riamque obuios, quod Angelus declarat verbo
Veniuerunt. Dixerit quis, visis his cornibus,
haec potentia prophetiam incertè conueniendum,
vt sibi persuadet, ingens haec posse Israeli ad-
ferre necumentum: sicut verè damnus infer-
rent maximum, si per vrbis plateas quatuor
discurrerent, quaquaerulum tauri cornu pete-
modo hunc modo alteri imadentes, attripientes
& in aëra ventosque ventilantes. At solatur An-
gelus Zachariam, ne despondeas animo, tatis huc
malis prauidit Deus remedium. Quod hoc? Vi-
de mouet Angelus, quae tibi monstrauero: Qua-
tuor ostendit vati viros potentes viribus, fortitu-
dine terribiles, nervosos, qui ex ijs quae mani-
buis suis gerebant (vt modernus aduertit Auctor)
fabri ferrarij esse noscebantur, vnde nec inter-
regat, qui sint, sed ex instrumentis quae prae-
rebant eos agnoscent ferrarios percunelatur:
Domine, Quid isti veniunt facere? Vt vidit ergo
quatuor ferrarios, portantes fornicem, suos fol-
les, ignes, malleos forcipes &c. quarit, Domine:
Quid isti veniunt facere? Respondet Angelus: Ve-
niunt isti deterrere ea: cornua scilicet, fortitudo

nem & potentiam; Et desiciant ea: vt cornua co-
 stringant, proiciantque vt nullibi magis appa-
 reant, quo fiet, vt Hierusalem secunda uiuat, & vi-
 ribus adeo potentibus, sibi contentis, libera co-
 sistant. Concedamus autem haec ad litteram sig-
 nificare reges ac principes potentissimos, qui
 contra Hierusalem surrexerunt, sensu tamen
 spirituali, significanter haeretici. Cornua sine ca-
 pite visibili: primum, quia caput visibile nullum
 habent haeretici sicut nos Catholici, Papam sci-
 licet &c. sed vnum invisibile, quod eos dirigit
 & mouet, nempe diabolum vnde nec caput vide-
 tur, ex quo cornua illa procedunt, & sunt sicut
 cornua, quia omnis eorum fortitudo haec est, e-
 ludere, proicere in aëra, quasi t. uis, qui in aëre
 & proiciendo in aëra tent & occidit. Qui-
 quid molimur haeretici, superbia est, ventus,
 ambitio, vanitas, fatiões in aëre propriae in-
 uentiones, signenta &c. Hec quam cuncta his bella
 commouent: Quam potenter his impugnantur
 Ecclesiam? Quam ferax bellator Arius? Quis
 Sabellius? Qualis Manichaeus? & qualis Luth-
 rus? quae damnata, quas clades intulerunt &c. tot
 haeretici?
 Numquid his Domine superest remedium?
 Vtique. Magna quippe Dei misericordia fabros
 excitauit ferrarios, ignibus, malleis, forcipibus
 &c. affatim instructos. Sanctum, inquam offi-
 cium Inquisitionis, & valde apposite tales, Do-
 mini fabri dicuntur ferrarij, nec illis hoc dicto-
 rum iniurius: quia D. Hieronym. D. Cyrill. &
 Theodoretus, per illos captiunt Angelos, Subtilius
 autem nos intelligimus Dominos Inquisi-
 tores Apostolicos, ob virtutem qua pollent, ad ferri
 superandam domandam que duritiem. In sacro
 eloquio suprema omnium fortitudo, dicitur fer-
 ri, quod omnia domat, idcirco Romanum Impe-
 rium in statua illa Nabuchodonosor, per ferrum
 indicabatur, Daniele ipso interprete. Magna for-
 titudo ferrarij, qui flammatum viribus ferrum
 edomat &c. emollit etiam durissimum, ac for-
 tissimum: igitur is porro virtus requiritur, sine illa na-
 que, domari non posset ferri fortitudo. Proh
 mirabiles ferrarij, Apostolici Inquisitores, quam
 fortiter se fetro opponunt, haeresi inquam vi-
 cio solius ignis virtute domando: quid autem
 efficerent, suprema nisi potestate fulgerent,
 quam illis tribuunt Papa, Rex, Principes, totus-
 que mundus? Intelligunt forcipibus, ignibus, ma-
 leis &c. quo sine veniunt? Veniunt deterrere ea
 cornua, potentiam, vires haeticos, malleis igni-
 bus, forcipibus, auctoritate suprema, potentia,
 ac maiestate deterrere haereucos. Ratio re-

quirit & necessitas, sic contra illos supremum
 contignumque supplicium: Sicut tuus David
 collum tuum qua adificata est cum propugnaculis.
 Collum: de thores sunt, qui et pnis cibum cor-
 pori Christi id est Ecclesie administrant; ha-
 bent hi propugnacula, habent arma quibus sup-
 plicium inferant. Supponit Inquisitores omni
 doctrinarum genere debere esse prastantissimos,
 qui distribuere noverint pastum doctrinae fidei
 cunctis fidelibus; iuxta vniuersiisque statum ac
 capacitatem quodque contumaciam armis praeci-
 pingi debeant, auctoritate, ac potentia puniendi,
 conueniens autem haereticorum supplicium,
 ignis est: palmites a vite refecti, aridi, in ignem
 sunt conueniendi.
 Terra proferens spinas & tribulos, reproba
 est, & maledicto proxima, cuius consummatio in
 combustionem. Excellum bustum super haere-
 ticum, qui terra est spinas proferens verbi Dei
 praefocatices. Grauius multauit Deus in-
 cendio Apostatas, qui seipse subduxerant, &
 in Moysen rebelles surrexerant: hac poe. a punit
 Ecclesia haereticos. Episcopus Alexandrius in
 Concilio Calcedonensi censuit Nestorium non
 quilibet poena dignum, sed incendio. Nicepho-
 rus refert Anathelium Haereticum viuum iuis-
 se combustum. D. Gregor. eximie laudat vt quid
 bene factum, quod Roma Magnus exultus fue-
 rit nomine Basilus. Eecentus Episcopus Meli-
 tinenis celebratur, quod ignem quibusdam in-
 fecerit monasterijs, in quibus Monachi conui-
 uebant haerese infecti Messalianorum, ita Theo-
 dor. Vrbis Antiochia anno septimo Imperatoris
 Iustiniani caelesti fulgure percussa cum suo E-
 piscopo Euphrasio magna ex parte conflagra-
 uit in poenam, quod tum esset receptaculum
 haereticorum. Bonifacius octauus, de quo Pau-
 lus Did. transactis viginti annis, a tempore quo
 Eremicla Hermannus Pongilupus Ferrariae
 honorifica sepultura conditus esset, et ipus eius
 effodi mandauit concremari, cinerisque in pro-
 fluentem demergi. Fratricidariorum in sectum
 etroribus eodem mandauit Innocentius ter-
 tius puniri supplicio. Doctorem Parisiensem
 Almericum, esse eius sepulchro erui, ac concre-
 mari: quia constabat, quod mortuus esset ha-
 reticus. Suum Dominus monstrauit suppli-
 cium, primo, virgam vigiitantem, deinde ollam
 succensam contra fidei retractarios; Sic & In-
 quisitio, & iulle quidem tali plectuntur haereti-
 ci supplicio, quo contagionis pestis demonstrat-
 tur. Dum lues grassatur, vestes peste infecto-
 rum, exure, nihil enim sic a lue purificat, quam

ignis: cum sit purgatum. O quam fecerit
 trahit contagionem haereticus ignis, ignis adit,
 qui consumat, qui purificet, & hoc summa cum
 diligentia.
 Quatuor similitudinibus arguuntur D.
 Hieronym. Scintilla parua est, quae vix oculis
 videatur, vt eam deferre non possis, quam statim
 extinguitur, attamen si in materiam castat pra-
 paratam, quantum excipiat incendium, cunctas
 Prouincias in cineres redigit. Parum sermen-
 ti, vile quid & exiguum, at si massa pemul-
 ceatur quantumlibet magnae, totam penetra-
 & suam toti communicat acrimoniam. Cancet
 primum vitium erodit membrum, at paulatim
 serpit, totumque corpus exedit: Ouis scabiola
 est & vitia, at breui totum maculat gregem.
 Necesse est igitur inquit Diu. Hieronymus
 vt statim a principio scintilla, praefocetur, ser-
 mentum non immisceatur, cancer excidatur, o-
 uis scabiola si paretur, nisi velimus aerei totam
 exuri domum, integram massam conspergi, cor-
 pus omne cancro corrodi, totumque gregem
 scabie maculari.
 Ignis scintilla Alexandriae fuit Arius: quia ve-
 ro confesum extincta non fuit, quasi totum in-
 cendit Orientem. Parum sermenti Hyppona
 fuit Donatus: quia vero non statim de massa se-
 paratur fidelium, breui partem Africae corrupit
 portione. Exiguus cancer in Porto Marcioni
 erat haereticus: at dum negligitur, res
 illico a corpore sano reseeditur, partem erodit
 Septemtrionis quam maximam. Ouis scabiola
 Wittenbergae Lutherus erat: sed quia de prege
 Catholico confesum non sicitur, scabie macu-
 lauit non paruum angulum Occidentis. Ad hunc
 igitur finem ingreditur ignibus armatu Tribu-
 nal S. Inquisitionis, quo deterreat, puniat, excu-
 ratque haereticos. Quid est S. Inquisitionis offi-
 cium quid retum agit, nisi haereticos deterreat,
 Lutherantum, Iudaicam, Mahometanum a-
 postatam, Caluinistam: Deterreat ea. O magnum
 potestatem, qua, quos non videntur sus posse
 Reges ac Principes si peccare viderent, potest ac
 deterret S. Inq. isitionis Officium, suis igni-
 bus terribile, velut suo conueniente supplicio, sic
 notat D. Ambrosius.
 Vidit illos D. Ioannes vt praefati sumus, sub
 figura locustatum: Et habebant caudas similes
 Scorpionum. Quod licet D. Greg. exponat de ha-
 reticorum astutia, qui sicut scorpiones necesse
 non coram sed cauda feriunt, in qua gerunt a-
 culeum: In suo rem contradicere non praesentit, ex-
 oculis tamen vulnus inferunt, & occidunt machi-
 natioui.

Hebr. 6
 7.
 XII.
 Igne
 puniti
 referu-
 tur
 plures
 haere-
 tici.
 Lib. 3.
 c. 35. 1.
 Dial. c.
 4.
 Lib. 4.
 6. 11.
 Lib. 15
 & E-
 uang. 1.
 4. c. 6.

Araneis ferunt. Apposita tamen est illa inter-
 pretatio D. Pallidij, cum doctrina, tam pietate
 insignis: qui ait, quod opus unum contra scorpio-
 nes remedium est ignis; hoc autem eo modo;
 quod si in domo, ubi plurimi eorum serpunt,
 unum aut alterum, sumptis, eosque in medio
 domus igni tradas exurendos, illico ceteri per-
 territi diffugiunt, & procul abscedunt. Hoc
 est coeleste contra hæreticos antidotum, quo
 zelosi ferrarij vtuntur, capto namque vno hæ-
 retico, & ignibus tradito, ceteri hoc supplicio
 deterriti diffugiunt. Nuntiate illis qui in Fran-
 ciam auferunt, ut huc veniant, dicite sed frag-
 ris Anglis, adeant Hispaniam, deterritos procul
 exturbant illos ferrarij coelestes: non enim fieri
 potest, ut hæc viribus humanis adscribantur, sed
 quod Deus talem illis indiderit potestatem &
 auctoritatem ut quasi illis dicere videatur: *Ter-
 rum vestram ac tremorem sit super cuncta animalia ter-
 ra.* Homines vtentes ratione non perterrent, vtique
 vite, fideique moribus integros, virum
 Christianum fidelem, piisque timore non per-
 cellunt, sed bestias, hæreticos, carnales, blasphem-
 mos, illos de quibus ait Indas Apostolus: *Anti-
 males spiritum non habentes.* Optime dicit, id-
 circo creatos esse, vt tales nedum deterreat,
 sed insuper eos vt deticiant, in fugam compel-
 lant, per orbem dispergant, vt secura liberaque
 letetur Ecclesia.

§. 8. *Æquissima ratione promulgat S. Tri-
 bunali Inquisitionis edita contra hæreti-
 cos.*

Vt suum impleant hi fortissimi duces of-
 ficium edita promulgant, qualia audi-
 tus, quibus præcipitur, quicumque sci-
 uerit, intellexerit, vel audiverit &c. Vt domus,
 seu aula regalis emundetur, ratio postulat vt
 sæpe numero scorparia accedat quæ telas ara-
 neas in angulis contextas, diligentius euerat
 quæ si deses hoc neglexens, textit telas locis
 oblectis & in angulis araneæ, totumque conr-
 maculant domum, Ecclesia Dei Domus est, te-
 lle D. Pauli: *Domus Dei, quæ est Ecclesia Dei* vt
 us, *columna & firmamentum veritatis.* Hæreticos
 araneis assimilamus: Tales illos Job describit
 homine hypocritarum: *Sicut tela aranearum fi-
 ncti eius.* A pissima metaphora. Telam etenim
 quam aranea textit, de suis educit visceribus, a-
 deo tenuem, vt solis captandis muscis sufficiat,
 illam distingit columba, discerpit aquila, disti-

gant aues corpore præstantiores: Sectatur ara-
 nea loca oblectiora cellaria, stabula equorum
 angulos: Sic & hæretici, sunt enim eorum ra-
 tiones, de propriis educit visceribus, animo, iu-
 dicio & iute lecti. Verum Ecclesia telas textit
 robustas, fila fortia de S. Scriptura, Sanctorum-
 que Patrum deprimpta visceribus ex D. Augu-
 stino, D. Hieronymo D. Ambrosio, D. Tho. &c.
 Hinc illæ telæ quas S. textit Ecclesia, hinc eius
 determinationes, ritus, ceremoniæ, definitiones,
 veritates. Hæreticus autem proprio eruit argu-
 menta cerebro: *Proprio iudicio condemnatus est,*
 inquit D. Paulus. Eorum telæ ad muscas tantum
 valent capiendas, populum rudem, indoctum,
 parui cerebri, non illis prudens capitur, non in-
 uertitur sapiens, non inuoluitur zelosus, sed io-
 culator, vagus, virtute leuis. Ad hoc, se alios quæ
 sint, esse simulant, se iactant, virtute primos om-
 nium salutis æmulos, omnium profectus studio-
 sos, sub hac vero larua, retia sua telæque abl-
 condunt, vt simplicem decipiant, irruant liber-
 tinum, nouorum curiosum inuoluant, hoc mo-
 do quidquid voluerunt, effecerunt.

Vidit D. Ioannes bestiam illam, cui draco de-
 derat potestatem, non leue inferentem damnum,
 aliam quoque postmodum vidit, agno similli-
 mam: *Cornu duo similia agni.* Hæc os habebat
 simile draconis, hæc terram omnem sibi subie-
 ciebat &c. O quæ fortitudo & quidem sub spe-
 cie Agni! Quorundam est opinio, quemdam
 prædici prædicatorum Antichristi, qui simulata
 sanctitate, totum subiciet mundum Antichristo,
 & agno similis cunctos suis inuoluet capietque
 erroribus. Arbitrantur alij quemdam prædicato-
 rem, seu hominum fore congregationem qui si-
 miles agno censentur, & viribus agni proce-
 dent, quorum os sit os draconis? *Os eorum locu-
 tum est superbiam.* Verba eorum superbiam sapi-
 ent, ac iactantiam. Tales sunt hæretici. Eadem
 de causa de idolorum erectionibus, dixit Oseas:
In aranearum telas erit vitulus Samaria. Quod
 exponens Rupertus ad rem declarat illud Isa-
 iæ: *Telas araneæ texuerunt, & tela carum non
 erunt in vestimentum.* De mendacijs Iudeorum
 Apostolorum. Insuper angulos querunt, & e-
 quorum stabula, eo recurrunt hæretici, perua-
 gantur angulos.

D. Hier. disputat de quibusdam erroribus qui
 tempore Pontificis Anastasij fuerant cõdenati,
 quos iam sepultos quidam renouarunt hæretici,
 de quibus hoc eleganter: *Solent enim huiusmodi
 per angulos miffiare.* Quarto modo proprii hæ-
 reticis angulos sectarum, speluncas quærere, clau-

Ad Ti-
 mo. c. 3.
 11.
 Apoc.
 ca. 13.
 10.
 Ps. 10.
 10.
 Ose. 8.
 6.
 Isa. 59.
 5.
 23.
 D. Hier.
 Epi. 8.
 ad Di-
 metri.
 de ser-
 uanda
 iuste.
 Tom. 1.
 P p p 3 culum

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN